

Stefanie Kremser: ‘Faig un pacte amb el lector’

Montse Serra / Vilaweb

Fa quinze anys que **Stefanie Kremser** viu a Barcelona. Filla de mare alemanya, de pare bolivià, va néixer a Alemanya i va créixer a São Paulo, on va viure des que tenia set anys i fins als vint. Va fer els estudis universitaris a Munic i després va començar a voltar món. És poliglota. Parla el portuguès del Brasil, el castellà de Bolívia, l'alemany, l'anglès, el català. Es dedica a escriure guions per a sèries de ficció i sobretot a fer documentaris per a la televisió alemanya. Però viu a Barcelona. El seu primer llibre, ‘Postal de Copacabana’, escrit en alemany, fou traduït al català l'any 2007 pel Club Editor. Kremser explica que quan tenia vint-i-sis anys es va posar molt malalta i els seus plans de tornar al Brasil s'estroncaren. Veient la necessitat de quedar-se a Alemanya, va prendre la decisió d'adoptar l'alemany com a llengua literària. Si hagués tornat a Brasil, assegura, probablement la seva llengua literària avui seria el portuguès.

Aquesta setmana ha arribat a les llibreries la seva segona novel·la, publicada l'any passat en alemany. De fet, pel mig n'hi ha una altra, una novel·la negra d'encàrrec que va publicar el 2011 i que no la comptem precisament perquè va ser un encàrrec, amb unes limitacions indesitjades. La nova obra, ‘**El dia que vaig aprendre a volar**’, traduïda per Anna Punsoda i publicada per Edicions de 1984, té relació amb aquella ‘Postal de Copacabana’. En totes dues, Kremser hi configura un estil, una manera de narrar, un dir propi.

La literatura de Stefanie Kremser és plena d'històries volàtils i voluptuoses. És una literatura esponjosa, confortable, però sense un confort excessiu, que la faria amanerada i naïf. La vitalitat que traspua no amaga pas històries de fets descarnats, ans al contrari. Però té la singularitat d'explicar uns personatges i els seus actes sense judicar-los. L'editor Josep Cots ho explica així: ‘És una

literatura joiosa, no hi ha retrets, és un cant a la llibertat d'esperit i contra les males consciències. Expressa joia de viure. La narradora de “El dia que vaig aprendre a volar” és una joveneta plena de frescor, lliure de prejudicis. La pàtria per a ella és l'afecte. Allà on hi hagi afecte, s'hi trobarà com a casa seva.’

Efectivament, la novel·la ‘El dia que vaig aprendre a volar’ és un creure en l'ésser humà, amb ingenuïtat si cal, però sense ignorància, amb sensibilitat i intel·ligència. La Luisa, la jove narradora protagonista, nascuda l'any 1993 a Munic, és filla de l'Aza – una estudiant brasilera de descendència alemanya– i en Paul –alemany i també estudiant, de biologia. L'Aza ‘abandona’ (s'ha d'entendre com un eufemisme per a no revelar un fet determinant de la història) la nena al mateix hospital i la Luisa és criada pel seu pare. La primera part de la novel·la són els anys d'infantesa que la Luisa passa amb el seu pare en un pis d'estudiants a Munic. La segona part és la història dels

antecedents familiars de l'Aza, del perquè uns alemanys de Baviera es van establir a la selva brasilera i van fundar un poble a final del segle XIX. La tercera part se situa al segle XXI, amb en Paul i la Luisa anant al Brasil a cercar l'Aza.

‘És un llibre sobre migrants, sobre emigració, immigració, i tot això diverses vegades al llarg d’un segle’, explica Stefanie Kremser. ‘I m’interessa la idea de la migració en relació també amb els qui es barregen i els qui no es barregen, fets que tenen conseqüències molt diferents. Continua: ‘La història de la família alemanya que va emigrar a final del segle XIX de Baviera a la selva del Brasil va néixer a partir d’una història que em va contar una amiga peruana: el 1977 es va descobrir a la selva peruana una colònia de tirolesos que havien emigrat al Perú el 1860 i que havien quedat aïllats fins a la dècada del 1970 en un poble, Pozuzo, que havien fundat cent cinquanta anys enrere. Era una colònia de bavaresos catòlics i evangèlics barrejats. Els van prometre unes terres i quan van arribar a Lima la gestió de la situació d’aquests emigrants era molt caòtica i van trigar dos anys a arribar a les terres promeses havent travessat els Andes. Quan hi van arribar, després d’haver deixat molts morts pel camí, es van barallar entre ells i van fundar dos pobles: Prússia (d’alemanys luterans, un poble ordenat que pràcticament no s’havia barrejat) i Pozuzo (alegre i caòtic, format pels tirolesos del grup i catòlics barrejats). És a partir d’aquesta història que vaig construir el relat de la història de l’Aza, inventant-me el poble i situant-lo a l’estat brasiler d’Espiritu Santo, que és poc conegut.’

Per això al llibre es presenta un tema tan contemporani com la importància de les arrels i de les tradicions, la sang i la terra, que Kremser diu que és una idea molt europea. Alguns altres temes també contemporanis de què tracta el llibre, a més de l’emigració i la condició de pertinença a partir del naixement, és la barreja de cultures i el xoc cultural i la qüestió dels nous models de famílies. Hi ha un moment que l’escriptora fa dir a la jove narradora: ‘Jo era una nena sense mare i durant molt de temps no vaig saber que això volia dir que trobaria a faltar alguna cosa.’ Amb tot, comenta Stefanie Kremser: ‘Trenco amb els models tradicionals i qüestiono aquesta idea que si no coneixes el pare o la mare no pots alliberar-te d’aquesta herència.’ I també assegura: ‘Jo sóc una barreja i això em va ajudar a defensar-me dels prejudicis i apriorismes. Per això els personatges de la novel·la no judiquen, tampoc. A més, jo era filla única d’una família que vivia molt allunyada de la resta de la família i per això vam aconseguir de ser molt lliures. Vull dir que vaig créixer sense els lligams ni les obligacions de viure en família.’

La narradora de ‘El dia que vaig aprendre a volar’ és ben jove. Per què va cercar una història que es troba tan vinculada a l’actualitat? Potser Kremser hauria estat més còmoda vinculant-la dues dècades abans. Respon: ‘Ho vaig fer per allunyar-me de la meva pròpia història. És clar que la història de la Luisa no és la meva, però d’aquesta manera evitava de caure en la temptació de fer servir els meus records d’infantesa. I volia que arribés als nostres dies.’ I confessa: ‘A més, vaig poder engegar l’escriptura quan vaig trobar la veu d’aquesta narradora: neutra, ingènua, però amb caràcter.’

Un altre aspecte interessant de la novel·la és la complicitat que Kremser crea amb el lector: ‘Faig un pacte amb el lector i això em permet d’anar endavant i endarrere mantenint la mateixa jove narradora, utilitzant recursos literaris, és clar. És agafar el lector de la mà.’ I apunta: ‘A mi m’agrada molt explicar històries i m’agraden els autors que n’expliquen moltes, com Salman Rushdie, per exemple, en què una història el porta a una altra i una idea a una altra i a una altra història per retornar a la primera... És frenètic, a vegades fins i tot cansa, però a mi m’impressiona. Jo enllaço amb la tradició que diu: “Et vull portar, vine amb mi.” I ofereixo moltes coses, i això permet que el llibre arribi a lectors molt diferents. Penso en el lector quan escric, és clar, perquè busco aquest pacte amb ell.’